

MTÜ Eesti Maaturism
Vilmsi 53g, Tallinn
eesti@maaturism.ee
www.maaturism.ee

 facebook.com/EestiMaaturism

MTÜ Lääne-Eesti Turism
info@westestonia.ee
www.westestonia.ee

 facebook.com/westestonia

RANNIKU
MATKARADA

MATKAJA JA TEMA VAJADUSED

Käsiraamat
turismiettevõtjatele ja
teistele teenuseosutajatele

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

Käesolev käsiraamat on valminud Eesti-Läti programmi Euroopa Regionaalarengu Fondi projekti „Läänemere ranniku matkarada Lätis ja Eestis“ raames. Projekti eesmärk on luua mööda Läänemere rannikut kulgev matkarada Läti edelapiirist Tallinnani Eestis. Matkaraja kogupikkus on 1200 km ning see on pikim matkarada Balti riikides. Matkarada on kavandatud loodus-, kultuurikeskkonna- ja kohaliku majanduse sõbraliku kestva turismitootena.

Projekti elluvijad on 8 partnerorganisatsiooni. Eestist on partnerid MTÜ Lääne-Eesti Turism ja MTÜ Eesti Maaturism.

Lätist on partneriteks Kurzeme, Vidzeme, Saulkrasti, Salacgriva ja Carnikava omavalitsused. Projekti juhtpartner on Läti Maaturismi ühendus „Lauku Celotajs“.

See käsiraamat kajastab autorite vaateid. Programmi korraldusasutus ei ole vastutav informatsiooni kasutamise eest.

Eurostat (2017). *Tourism statistics at regional level*.
Loetud aadressil: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics_at_regional_level

Tourism development international (2016).
Prince Edward Island Strategic Plan for Tourism 2016 – 2021. Case Studies. Switzerland. Best Practice Case Study - Integrated Information and Communications.
Loetud aadressil: <http://peitourismmatters.ca/wp-content/uploads/2016/08/Case-Studies-Switzerland.pdf>

The Active Network, Inc. (2007). *The outdoors market*.
Loetud aadressil: www.activenetworkrewards.com/Assets/AMG+2009/Outdoors.pdf

Deutsches Wanderinstitut, & Rainer Brämer (2011). *Hiking: A Megamarket*.
Loetud aadressil: www.era-ewv-ferp.com/era/

Hiking is exceptionally popular (2010).
Loetud aadressil: www.outdoor-show.com/od-en/press/press-releases.php?obj_id=129&sMode=detail

Loetud aadressil: https://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/cultural_en

Global Hiking Gear and Equipment Market 2016-2020
Loetud aadressil: www.prnewswire.com/news-releases/global-hiking-gear-and-equipment-market-2016-2020-300343822.html

Burkhard, S., Kow, N. & Fuggle, L. (2016). *Travel Trend Report 2017*.
Loetud aadressil: www.treksoft.com/en/library/trend-report-2017-thanks

VisitEngland (2016). *Cultural/Walking Routes Case Study*.
Loetud aadressil: www.visitbritain.org/sites/default/files/vb-corporate/Documents-Library/documents/England-documents/walking_routes_case_study_15_nov_2016_final.pdf

Läti Vabariigi Põllumajandusministeeriumi Veterinaar- ja toiduameti teave
Loetud aadressil: www.celotajs.lv/cont/prof/news/2015/Doc/Normativie_akti_par_alerg%C4%93niem.pdf
www.travelmarketreport.com

SISUKORD

Kellele see käsiraamat on mõeldud? 2

1.1 Sihtrühmad

1.1. Matkajad	4
1.2. Kepikõndijad	5
1.3. Fototuristid	6
1.4. Lastega pered	8
1.5. Seeniorid	9
1.6. Koertega matkajad	10
1.7. Individuaalselt matkavad naised	11
1.8. Jooksuhuvilised	11
1.9. Paljajalu matkajad	12

2.1 Matkajate vajadused 12

2.1. Teave	13
2.2. Kohalikud elanikud	14
2.3. Soojus ja kuivus	14
2.4. Vesi ja toit	16
2.5. Veo- ja transporditeenused	19
2.6. Elektriseadmete laadimine	20
2.7. Ohutus	21
2.8. Ühistransport	22
2.9. Muud vajadused	23

3.1 Uue pikamaamatka teenuse kujundamine 24

3.1. Matkaraja kujundamist mõjutavad turismitrendid	24
3.2. Matkaraja kvaliteet	25
3.3. Raja turundus ja kommunikatsioon	27
3.3.1. Sotsiaalmeedia	27
3.3.2. Kogemuslood	28
3.3.3. Kohalik kogukond	28
3.4.4. Visuaalne identiteet	29

4.1 Kuidas pannakse kokku organiseeritud jalgsimatkasid 29

4.1. Organiseeritud rühmad	30
4.2. Organiseeritud matkad individuaalmatkajatele	31

5.1 Kokkuvõtte matkajate vajadustest 32

Projektist 34

Ranniku matkaraja visuaalne identiteet 38

Vastutustundlik matkamine rannikul 39

Kasutatud allikate loetelu

KELLELE SEE KÄSIRAAMAT ON MÕELDUD?

See käsiraamat on mõeldud laiale kasutajaskonnale: turismiettevõtjatele, omavalitsustele ja nende turismispetsialistidele, mittetulundusühingutele ning igähele, kes soovib arendada ettevõtlust või muid matkaturismiga seotud algatusi.

Käsiraamat toetub Ranniku matkaraja loomise käigus saadud ja käsiraamatu autorite senisele professionaalsele kogemusele, samuti pikaajsete matkaturismitraditsioonidega riikide teabeallikatele. Ranniku matkarada on Läänemere rannikul Läti edelapiirist kuni Tallinnani Eestis kulgev matkarada. See loodi aastail 2017–2018 ning loomisel osalesid mitmed rannikul tegutsevad ettevõtjad ja omavalitsuste esindajad.

Käsiraamatust leiab soovitusi kuidas olemasolevate ja potentsiaalsete matkajate tarbeks arendada Ranniku matkaraja ümbruses osutatavaid teenuseid, samuti kuidas tagada nende teenuste kvaliteet ja atraktiivsus pikemas perspektiivis. Tähelepanu on pööratud nii osaliste koostööle ühiste toodete loomisel ja teenuste osutamisel, kui ka individuaalsele teenuste osutamisele. Samuti pakub käsiraamat teavet kõigile huvilistele, kes soovivad luua turismitooteid ja osutada turismiteenuseid matkaraja ümbruses.

1. SIHTRÜHMAD

Milline on tänapäeva matkaja?

Käesolevas käsiraamatus peetakse matkaja all silmas jalgsi liikuvat inimest. Paljudel puhkudel võib tema kohta öelda jalgsimatkaja. Aastate eest kandis matkaja kogu vajalikku varustust enda seljakotis kaasas ning kasutas üksnes kõige vajalikumaid teenuseid. Praegu, arvestades nii Euroopa rahvastiku vananemist kui ka seda, et tervislik eluviis, sealhulgas vabaõhutegevused, koguvad ühiskonnas aina suuremat populaarsust, on see tava muutunud. On näha suurt kasvu looduses liikujate ja samuti säästlike (inglise: *soft adventure*) tegevuste austajate seas. Matkaja ei soovi enam olla selline nagu varem. Ta valib nüüd kvaliteetseid, hästi märgistatud radasid, mille kohta on võimalik eelnevalt saada asjakohast teavet. Ta soovib teada, kus on kvaliteetsed ööbimisvõimalused, toidlustuskohad ja muud teenused, et puhkus kodust eemal oleks täisväärtuslik ja mugav. Samuti on kasvanud nõudlus pooleteise päeva pikkuste matkaradade järele, mida saab läbida ilma ööbimiskohta vahetamata. Matkaja soovib lisaks matkamisele nautida ka kohalikke kultuuritraditsioone ja teisi ajaveetmisvõimalusi. Hea meelega kasutatakse ka muid aktiivse puhkuse vorme nagu näiteks jalgratta- või paadirenti. Viimaste aastakümnete jooksul on aktiivse puhkuse varustuse tööstus üha enam arenenud, pakkudes nii tehnoloogiliselt üha kvaliteetsemat, mugavamalt ja otstarbekamat

riietust ja jalanõusid, kui ka matkamiseks mõeldud tervislikke toiduaineid ja jooke. Tootjad ja teenusepakkujad kulutavad palju vahendeid oma toodete reklaamimiseks, et innustada aina uusi inimesi hakkama tegelema aktiivse eluviisiga. Aktiivse puhkuse varustuse tootjate tehtud uurimused näitavad, et üha suuremaks kasvab selliste matkajate arv, kellel on kõrgharidus ja kelle tulud ületavad riigi keskmist näitajat. Seega võib järeldada, et matkajad on teadlik ja maksujõuline sihtrühm, kes oskab hinnata head teenindust ning on valmis selle eest ka vastavalt tasuma. Näitena saab tuua Uus-Meremaal teostatud uurimuse, kus 9% matkajaid valib ööbimiskohaks luksusliku tasemega ööbimisvõimaluse.

Matkaja on teadlik ja keskkonnasõbralik sihtrühm, kes ei jäta enda järel maha prügi, austab ja tunneb huvi kohaliku pärandi ja kultuuri vastu. Füüsiline tegevus pole neile ainus motivatsioon matkale suundumiseks: matkajad suunduvad teele eesmärgiga nautida loodust, maastikku ja kultuuri, veeta meeldivalt aega oma sõpradega, sageli on sihtrühma eesmärk leida ennast ja vastuseid *suurtele eluküsimustele*.

Vanus

Erinevates teabeallikates esitatud sihtrühma vanuse näitajad varieeruvad, kuid keskmiselt on suurim osa matkajaid vanuses 35 kuni 50 aastat, keskmine vanus on 45 aastat. Sooliselt jaguneb sihtrühm võrdseks. Palju käiakse matkadel lastega ja perekonniti.

Pikad matkarajad jagunevad tavaliselt võrdseteks ühepäevasteks lõikudeks ja rada on soovitatav ühendada (siduda) teiste kohalike matkaradadega. Seega võivad matkaraja kasutajad olla väga erinevas vanuses.

Kui kaua kõnnitakse?

Matkajad võivad kõndida mööda sama matkarada nädala, kaks nädalat või kauemgi. Päevane teekond jääb tavaliselt 15-20 km vahele. Matkajate eesmärk on raja läbimine lõikude kaupa kogu selle pikkuses ehk raja algusest kuni lõpuni. Matkaraja lühemaid lõike kasutavad omakorda mitmed erinevad sihtrühmad – nii lastega pered kui ka kepikõndijad, loodusevaatlejad, fototuristid, kohalik kogukond ja teised.

Käsiraamatus antakse üksikasjalikum ülevaade üheksast sihtrühmast, kes võiksid soovida suunduda matkale mööda Läänemere rannikut Lätis ja Eestis. Läbitakse kas terve Ranniku matkarada või suundutakse ühe või mitme päeva pikkusele matkale, et panna end proovile ja liikuda mööda mere äärt kas mõned tunnid või läbida kogu Ranniku matkarada mitmes etapis.

1.1. MATKAJAD (ingl *hikers, ramblers*)

Kaug- ehk pikamaamatkale suunduda kavatsev matkaja kõnnib väga sihikindlalt mööda rada, et konkreetset ajavahemikku läbida kogu kavandatud teekond. Kõige sagedamini on ta juba enne matkale suundumist rehkendanud kilomeetreid, mida ta peab iga päev läbima. Kuna matkaja planeerib sellist matka ette, broneerib ta tavaliselt öömaja eelnevalt. Majutust vahetatakse enamasti igal ööl, kuid on ka juhtumeid, mil puhkuse eesmärgil (näiteks teekonna keskel) või sobimatute ilmastikuolude tõttu (liiga palav/liiga külm/märg) otsustatakse ühte ööbimiskohta jääda kauemaks.

Pikki vahemaid (Ranniku matkaraja kontekstis näiteks kogu Läti või Eesti ala või mõlemad alad koos) läbivad matkajad kõige sagedamini üksinda. Seepärast on öömajades nii majutuse kui ka toitlustuse, võimalusel ka sauna ja pesupesemise teenuse pakkumine aktuaalne ühele inimesele. Viimase suhtes tuleks märkida, et pikkade vahemaade läbimisel pakitakse seljakott läbimõeldult ning midagi üleaarust seal ei ole, seepärast hindab see sihtrühm

pesupesemise ja halbade ilmastikuolude korral ka pesu kuivatamise võimalust kõrgelt.

Samuti tuleb arvestada, et matkajad võivad soovi korral valida ka võimaluse ööbida omas telgis. Kasutades sel juhul üksnes pakutavaid WC- ja pesemisvõimalusi, samuti toitlustust, kööki või saunateenuseid, tagab see sihtrühma jaoks nii olulise sõltumatus. Soovitatav on pakkuda eespool nimetatud teenuseid ka eraldi, teavitada matkajat sellisest võimalusest ning näidata hindu eelnevalt juba ka hinnakirjas.

MATKAJATELE PAKUTAVAD TEENUSED:

- Siseruumis ööbijatel on tavaliselt oma magamiskott või õhuke magamislina (kookon) kaasas. Seega vajavad nad majas pehmet küljealust ja mõnikord ka tekki.
- Öömajade omanikud võivad pakkuda riietepesemise või pesumasina kasutamise võimalust lisateenusena.
- On üksikuid matkajaid, kes suunduvad matkale väikese päevakotiga ja soovivad pagasi toimetamist järgmisesse majutuskohta. Mitu päeva matkanud matkaja valib hea meelega massaaži - või saunapakumise.
- WiFi
- Mobiiltelefoni laadimise võimalus.
- Puhta joogivee kaasavõtmise võimalus.
- Giidiga matkad või ekskursioonid ööbimiskoha ümbruses.

Matkajad veedavad suure osa ajast matkarajal üksinduses ja saavad päeva jooksul palju uusi elamusi ja ideid. Tavaliselt on ühine ööbimiskoht hea võimalus omi muljeid teiste matkajatega jagada. Seetõttu on hea, kui ööbimiskohas on mõni ühisruum (söögiruum, kaminasaal, terrass), kus matkajad saaksid suhelda. Samuti on sellised öhtud suurepäraseks lisamüügi võimaluseks pakkudes matkajatele öhtusööki, suupisteid ning jooke ja interneti (WiFi) teenust.

1.2. KEPİKÕNDIJAD

Maailmas ja ka Eestis on väga palju kepikõndijate klubisid ja organisatsioone. Kepikõnd on paljude jaoks saanud aktiivse eluviisi lahutamatuks osaks. Kepikõndijaid on erinevaid – mõned on sportlikumad, kes keskenduvad kiirusele, läbitud kilomeetritele ja põletatud kaloritele, teised on aga pigem nautijad, kes ei kiirusta, vaatavad maastikku, loodust ning ümbruskonda, õpivad tundma keskkonda ja naudivad teiste inimeste seltskonda.

Kepikõndijad suunduvad matkale sageli rühmadena, hea meelega võtavad osa organiseeritud üritustest, kuid on ka selliseid, kes eelistavad kepikõndi üksinduses.

See sihtrühm ei kannu kogu oma pagasit seljas. Seepärast valivad nad ööbimisega matkale suundudes kõige meelsamini põhilise peatuskoha, kust suunduvad erinevatele ühepäevastele matkadele või lõikudele.

1.3. FOTOTURISTID

Tänapäeva maailm kasutab ja naudib üha enam visuaalseid võimalusi ning ühes fototehnoloogiate arenguga koguvad populaarsust ka fotomatkad.

Fotograafidele meeldivad ilusad varajased hommikud, mööda mereranda kõndides on olulised ka päikeseloojangud. See tähendab, et majutuskohad peaksid arvestama selliste külalistega, kes soovivad tõusta ja edasi suunduda varem kui tavaliselt (suvel isegi kell 5 hommikul). Sellised matkajad hindavad väga hommikukohvi (kui mitte pererahva pakutud, siis võimalust seda ise hommikul valmistada) ja hommikusööki. Seda ja ka teisi sihtrühmi arvestades võiks mõelda hommikusöögikarbi võimalusele, millega pererahvas saab juba õhtul ettevalmistatud toidu matkajale kaasa anda.

Hommikusöögikarpi saab panna värskaid pestud puuvilju (õunu, banaane, pirne) ja/ või aedvilju, näiteks porgandeid, jogurtit

KEPIKÕNDIJATELE PAKUTAVAD TEENUSED:

- Kepikõnd pakub kohalikele ettevõtjatele võimaluse spetsialiseeruda ja pakkuda giidi/instruktori teenuseid, samuti kohaliku matkaraja loomise võimalust regulaarselt kättesaadava turismitootena.
- Kohalikul matkarajal kõndijatele, kes ei soovi giidi teenuseid kasutada, saab pakkuda kõnnikeppide renti koos matkaraja kaardi ja tervislike suupistete soetamisega teele kaasa või saunateenuseid matka järel.
- Pagasivedu.

(selgitades eelnevalt välja, kas reisijal on kaasas oma söögiriistad, vajadusel tuleks pakkuda ka neid), teraviljabatooni, võileiva või piruka, samuti 0,5 l veepudeli ja väikese mahla.

Võib olla ka nii, et need matkajad ööbivad samas majutusasutuses mitu ööd. Samuti võivad fotograafid varahommikul suunduda fotosessioonile, kuid mõne tunni pärast pöörduda tagasi ja süüa hommikusöögi majutusasutuses. Võimalik, et hommikusöögi järel soovib matkaja puhata, vaadata läbi ja töödelda hommikul tehtud fotosid ning õhtul taas pildistama suunduda.

Professionaalsed fotograafid otsivad oma erilisi kaadreid ja pildistamise kohti ise. Ent on ka selliseid fototuriste ja selliste rühmade juhte, kelle jaoks võiks kaardistada spetsiaalselt kauni või erilise vaatega kohad, kus on võimalik garanteeritult saada ilusaid kaadreid.

Organiseeritud fotoreisidel on rühmajuht juba eelnevalt välja uurinud fotode tegemise jaoks kohad ja huvitavamad objektid.

Fototuriste peaks püüdma kaasata ka oma ettevõtte tegemistesse, sest nende abil on võimalik seeläbi hankida kvaliteetseid fotosid kui ka saada suurepärasest tasuta reklaami.

FOTOTURISTIDELE PAKUTAVAD TEENUSED:

- Tootearendus – esimesed sammud looduse pildistamisel. See võiks olla näiteks päevane matk koos professionaalse fotograafiga, kes pakub põhiteadmisi ja oskusi meremaastikest loodusfotode tegemiseks. Õppimise ja uute oskuste omandamise element on oluline turismiäri osa.
- Kuna fototuristid reisivad sageli rühmadena, on aktuaalsed ka lõuna- ja õhtusöögipakkumised.
- Pagasivedu, sest teel olles on nende turistide jaoks kõige olulisem pildistamine ja konkreetsete hetkede püüdmine, mida raske seljakott võib takistada.

1.4. LASTEGA PERED

Matkad on lastega perede jaoks populaarne vaba aja koosveetmise viis. See on ühise liikumise ja positiivsete emotsioonide kogemise võimalus, võimalus õppida tundma loodust. Samuti on selline puhkuseviis rahaliselt säästlik.

Vahemaad, mida lastega pered läbivad, võivad sõltuvalt laste vanusest olla väga erinevad. Pered, kus matkamine on vanemate eluviisi lahutamatu osa, leiavad viise, kuidas võtta oma pere kaasa pikamaamatkadele, näiteks pajatades neile teel erinevaid lugusid, mõeldes välja erinevaid interaktiivseid ülesandeid, isegi valmistades selleks ette spetsiaalseid töölehti. Samuti on peresid, kelle jaoks matk on vaid üks osa puhkusest. Need pered valivad lühikesi (pikkusega kuni 5 km) kohaliku mastaabiga matkasid koos algpunkti tagasi pöördumisega.

LASTEGA PEREDELE PAKUTAVAD TEENUSED:

- Lastega pered kasutavad tõenäoliselt lõunatamiseks ja puhkuseks kohalikke kohvikuid. Soovitavad on ka lastemenüüd ja sõbralik ning mugav keskkond. Samuti võib mõelda lastele suunatud temaatilistele töölehtedele, mis võivad pikendada nende viibimist toitlustusasutuses.
- See sihtrühm hindab ka vaatamisväärsusi, kus külastajale pakutakse osalemisvõimalust näiteks käsitöökojas, kus merest välja uhitud esemetest (puutükkidest, merekarpidest jms) valmistatakse laevu, paate jms.
- Organiseeritud perematkad või viimasel ajal populaarsust koguvad isade ja poegade matkad, mis on suunatud uute oskuste omandamisele looduses, ellujäämise elementidele ja perekonnnavaimu kujundamisele.

Mõnedel rajalõikudel või raja läheduses võiksid olla elemendid, mis on otseselt suunatud lastele – huvitavad märgid, mõni mäng või objekt, kus nad saavad tegutseda (otsa või läbi ronida jms).

Ühepäevasele matkale suunduvad pered valivad sageli piknikukorvi kaasa võetud toiduga. Selle sihtrühma jaoks on aktuaalsed pikniku- ja puhkekohad, samuti head WC-d. Kui puhkekoha läheduses on peredel soojal ajal võimalus osta jäätist ja külmi karastusjooke, siis seda teenust tõenäoliselt ka kasutatakse. Külmal ajal miks mitte pakkuda sooje jooke.

1.5. SEENIORID

Teiste selles käsiraamatus kirjeldatud sihtrühmadega võrreldes suunduvad eakamad matkajad sagedamini mõne reisikorraldaja poolt korraldatud matkale. Nii ei pea ise muretsema matka planeerimise ja logistika pärast, nad tunnevad end kindlalt, sest on olemas rühmajuht, kes nende eest hoolitseb. Seenioride motivatsioon matkale suundumiseks on liikumine, mis parandab tervist, uute elamuste saamine ja sotsialiseerumine.

Seenioride sihtrühma omadusi ja motivatsiooni arvestades tasakaalustatakse

FATHERS DAY BRUNCH + HIKE
CHADSEY LAKE BIRCH SHARP
MEET AT TEXANAKA'S PLACE
(#4-37885 BASTED RD. ABBOTSFORD)
MEN & KIDS (6+ YEARS OLD)
JUNE 17
10:30-12:00
THE HIKE IS MEDIUM DIFFICULTY WITH GOOD WALKING/HIKING SHOES REQUIRED
BRUNCH: CREEKSIDE CENTRE
\$11AM IN THE FIRESIDE ROOM \$5/PERSON
SIGN UP :
WWW.CLCC.CA

Isadepäeva lõuna ja matk Kanadas.

nendes reisides nii füüsiline liikumine rajal kui ka puhkepausid ning atraktsioonide külastamise võimalused, samuti organiseeritakse söögikorrad.

Tuleks mainida ka **mitme põlvkonna reise**, sest need on muutumas järjest populaarsemaks. See on viis, kus lastega pered valivad ajaveetmise koos vanavanematega. Kerge jalutuskäik matkarajal koos pikniku, teadmiste omandamise ja looduse nautimisega on huvitav ja teostatav kõigile – nii seenioridele kui ka väikestele lastele. Selline ühine

tegevus nagu matkalõigu läbimine, on oluline mitme põlvkonna ühisvaimu kujundamisel.

SEENIORIDE RÜHMADELE PAKUTAVAD TEENUSED:

- Seenioride matkateenustesse lülitatakse tavaliselt kohaliku toidu või jookide degusteerimine, mõne toidu valmistamise demonstratsioon, tutvumine kohaliku käsitööga ja oskuste demonstreerimine, folklooritraditsioonid, giidiga ekskursioonid kultuuriajaloolistesse objektidesse, kontsertide külastused jms.
- Sauna- ja spaateenused.
- Koos õhtusöögiga võib pakkuda ühistegevusi, näiteks ravimtaimede tundjate pajatusi ümbruskonnas kasvavate taimede raviomadustest, folkloristide esinemisi, mis tutvustavad kohalikke tavasid, vms.

1.6. KOERTEGA MATKAJAD

Matkadel osaleb sageli ka perekonna lemmikloom ja liitlane – koer.

Koer rahuldab oma loomulikke vajadusi siis, kui tal need tekivad ja eriti oluline on tagada koera heitmete jaoks prügikastide olemasolu nii rannas ja asulates kui ka metsalõikudel. Omanikud on teadlikud ning harjunud sellega, et oma koera järel

tuleb heitmed ka kokku koguda, sellepärast võimaluse olemasolul (käesoleval juhul kui on olemas vastav prügikast) nad seda tavaliselt ka teevad.

Nagu inimesed, peavad ka koerad jooma, seepärast tuleks kohvikutes või majutuskohtades pakkuda jooginõusid koerte jaoks. Kui majutuskoht on

loomasõbralik, tuleks sellele kindlasti viidata ka reklaammaterjalides, see annab lemmikloomade omanike silmis sellele majutuskohale eeliseid. Looma vastuvõtmine majutuskohas võib olla ka eelnevalt määratud täiendava tasu eest.

Euroopa Liidus määrab lemmikloomade reisimise korra määrus 998/2003 ning see teema on reguleeritud ka kohaliku seadusandluse ja korraga, mille on kehtestanud kohalikud omavalitsused ja/või kaitsealad.

1.7. INDIVIDUAAL- SELT MATKAVAD NAISED

Individuaalselt matkavate naiste arv pikamaamatkadel on kasvutrendis. Üheks põhjuseks nimetatakse filme naistest, kes suunduvad üksinda

pikamaamatkadele, näiteks film „Metsik“ (Wild), mille linastumise järel kasvas aastal 2014 individuaalreisijate arv Appalachi matkarajal (Appalachian Trail) USA-s 48%-st kuni 60%-ni.

Põhjused, miks naised valivad pikemaid matkamarsruute, on kõige sagedamini seotud vajadusega puhata stressitekitavast ja vastutusrikkast igapäevasest tööst. Samuti on põhjusteks soov oma senise elu üle mõelda, vaimsed otsingud, soov saada elamusi ja väljakutsete püstitamine iseendale ehk oma mugavustsoonist väljumine erinevaid raskusi ületades. See võib olla ka matk enne mõnda otsustava tähtsusega sündmust nagu abielu, laste sünd või töökoha vahetus.

Matkarajal on matkaja jaoks kõige olulisem turvalisus. Naised valivad kõige sagedamini ööbimise majutusasutustes mitte telgis. Hügieeninõuded on veidi suuremad kui meestel, see puudutab ka WC vajadust ja puhtust matkaraja lõikudel.

1.8. JOOKSUHUVI- LISED

Need on tavaliselt võistlusele orienteeritud inimesed, kes jooksevad organiseeritud ürituse raames. Samal ajal võib see sihtrühm valida jooksmise mööda radasid individuaalselt, sest see on nende hobi, samuti treening. See rühm suundub rajale tavaliselt üheks, mõnikord kaheks päevaks. Nad eelistavad ringikujulisi radasid, kus tagasi pöördumine raja alguspunkti ei vaja eraldi transporditeenust.

Majutusasutused peavad oma reklaammaterjalide tegemisel seda sihtrühma meeles pidades mainima, et lähedal on jooksmiseks sobilikud kohad. See meelitab ka puhkajaid, kelle jaoks jooksmine on hobi ning kes seda puhkepäevadel hea meelega harrastavad.

Selle sihtrühma kaasamiseks on võimalik korraldada organiseeritud rajajookse jm temaatilisi üritusi, mis soodustavad ümbruskonna majutusasutuste, kaupluste ja toitlustusettevõtete teenuste kasutamist.

1.9. PALJAJALU MATKAJAD

On võimalik, et matkarada köidab sellist sihtrühma, mida tavaliselt nimetatakse „paljajalgseteks“. Ranniku matkaraja lõigud on paljudes kohtades sobivad ka meeldivaks paljajalu matkamiseks. Selle rühma esindajad ei ole valivad ja matkavad paljajalu mööda mis tahes radu, ka neid, mille kate on küllaltki väljakutset pakkuv. Nende mõtteviisist lähtuvalt võimaldab

paljajalu käimine inimesel paremini maaga ühendust tunda ja ennast nn „maandada“, see on kogu keha proovilepanek ning on lisaks ka tervislik. See rühm on väga keskkonnasõbralik, rohelise mõtteviisiga ja vastutustundlik.

Kuigi paljajalgsetel on tavaliselt ka jalatsid kaasas, et kõndida sellistes kohtades, kus võib jalgu vigastada või kus paljajalu käimine on keelatud, on selle sihtrühma jaoks väga oluline raja puhtus. Oma blogides kirjutavad paljajalgsete, et kõige ohtlikumad asjad on need, mida jätavad inimesed, kes ise seda rada matkamiseks ei kasuta – klaasikillud, teravad metall- või plastesemed jne. Paljajalgsete ei pane jalatseid jalga ka kohvikutes, hotellides ja kauplustes – sellesse tuleks suhtuda mõistvalt.

Nii nagu jalatsitega matkajad vajavad kohta, kus pesta oma poriseid jalatseid, vajavad ka paljajalgsete võimalust jalgu pesta.

2. | MATKAJATE VAJADUSED

Pikamaamatkajatel on sarnased vajadused. Edasi vaadeldakse neist olulisimad.

2.1. TEAVE

Pikamaa matkaradadel matkavad inimesed valmistuvad matkaks alati ette pannes kokku vajaliku varustuse, hankides teavet, planeerides matka ja broneerides öömaju. Sel põhjusel on väga oluline, et kogu teave seoses rajaga ja selle läheduses olevate teenustega oleks mugavalt internetist leitav, soovitatavalt samast kohast, või mugavalt ja loogiliselt ühendatud mitmel kodulehel.

Jalgsimatkaja jaoks on oluline saada põhiteavet raja kohta, kuhu ta soovib suunduda: loogilisi rajalõikusid, mida läbida ühe päeva jooksul, juurdepääse ühistranspordile ja teistele teenustele, raja raskusastet, lõigu läbimiseks kuluvat

Viited põhirajalt kohvikusse, mere äärde, vaatamisväärsustele.

võimalikku aega, teekatet ja muid aspekte sõltuvalt sihtrühmast.

Sama oluline nagu on põhiteave matkaraja kohta enne teeasumist, on oluline ka teave juba matkarajal liikudes. Matkaja hindab suhtlemisvõimalusi kohalike elanikega, kes sageli on just majutus- või toitlustusasutuste ja vaatamisväärsuste töötajad ja pererahvas. Olulised on teadmised kohaliku ümbruskonna ja argielu kohta ning teave, mis pole reisijuhtidest leitav. Väga oluline on teabe objektiivsus. Näiteks kui raja mõnes lõigus esineb raskusi, ei pea seda peitma, nende kohta tuleb ette hoiatada ning võimalusel anda soovitusi nende vältimiseks.

Üks üldkasutatavaid viise turismiinfo edasiandmiseks on infostendid, mis võivad olla nii visuaalse vormistuse kui ka sisu poolest väga erinevad. Selleks, et teha infostend laiemale sihtrühmale atraktiivsemaks, võib kasutada infograafikat. Eriti kasulik on infograafika lastele ja võõrkeelse sihtrühma jaoks. Üheselt mõistetav visuaalne teave on igast kirjast mõjukam ja kasulikum.

Näide sellest, kuidas infograafika abil teavitatakse ranna külastajaid õigest ja valest käitumisest hülge märkamisel rannas

2.2. KOHALIKUD ELANIKUD

Suhtlus kohalike elanikega, nende suhtumine ja teadmised on asendamatud, sest just kohalikud inimesed on need, kes kõige paremini teavad seda, mis lähiümbruses toimub. Näiteks, kas jõesuudmest saab läbi jalgsi või tuleb siiski ringiga minna, kas teel võib olla mõni lahtine koer, kas meres on vesi soe ja saab ujuda, kas lähedal on mõni huvitav vaatamisväärsus, kust saab head kohvi, milline on kohalik õllesort ning kus saab parandada katki läinud seljakotirihma. Sellist teavet ootab matkaja kõige rohkem turismiinfokeskuse töötajatelt, majutuskoha pererahvalt, kaupluse müüjatelt ja toitlustuskohtade töötajatelt.

2.3. SOOJUS JA KUIVUS

Matkajad on suurema osa päevast väljas ning on täielikult sõltuvad ilmastikuoludest, seepärast tuleb matkarajale teha varikatuseid, kuhu alla tugeva vihma või päikese korral veidikeseks varju minna.

Sageli juhtub, et vihma sajab ja külm tuul on kogu päev või isegi mitu päeva järjest. Lätis ja Eestis on suved niisked. Isegi kui reisijal on kõige kvaliteetsem saadaolev vabaõhriietus, on tal endiselt hea meel selle hetke üle, mil ta saab puhata soojas ja kuivas kohas, näiteks mõne varikatuse all. Sellistes puhkekohtades saab matkaja vaadata kaasa võetud või

Erinevad varikatusega puhkekohad Eesti rannikul

konkreetses kohas paiknevat teavet matkarajal ja selle ümbruses olevate teenuste, vaatamisväärsuste kohta, einestada või veidi kuivada.

Lisaks põhirajal olevatele varikatustele võib matkaja halvemate ilmastikuolude eest

minna varju ka turismiinfokeskustesse, kauplustesse, kohvikutesse ja siseruumides asuvatesse vaatamisväärsustesse.

Ööbimiskoht on koht, kus reisija puhkab ja soojendab end kõige kauem. Ööbimiskohas peab olema võimalus ka riideid kuivatada. Peab rõhutama, et külmal ajal, ja külm võib olla ka suvel, on soe ööbimiskoht väga oodatud ning hinnatud. Juhul, kui pakutakse kämpingumaju, peavad need matkaja saabumisel olema soojad (21 °C). Vihmase või külma ilmaga kasutavad matkajad hea meelega ka saunateenuseid.

Mõnikord suvel pakub pererahvas külalist rõõmustada soovides õhtu- või hommikusööki terrassil. Balti riikide temperatuure arvestades peaks eelnevalt külalisega kooskõlastama, kus ta sooviks

süüa – siseruumides või väljas. Võib juhtuda, et õhutemperatuur on siiski liiga madal ja terve päeva vabas õhus veetnud inimene ei soovi mitte väga soojal suvel süüa ka õhtu- või hommikusööki õues.

Arvestama peab sellega, et matkaja võib ööbimiskohta saabuda läbimärgade riiete, saabaste ja kotiga ning juhul, kui eelmine öö on telgis veedetud, ka märja magamiskoti, telgi ja matiga. Majutuskoht peaks pakkuma võimalusi asjade kuivatamiseks, see tähendab ruumi, kus matkaja saab oma asjad lahti pakkida. Samuti võib juba sissepääsu juures pakkuda matkajale võimalust saapad ära võtta ja sussid või villased sokid jalga panna. See on mõlemapoolselt kasulik žest, sest pori ei tooda majja ja külaline ei pea end tundma sellepärast

Viide majutuskoha juures, mis palub mustad jalanõud välja jätta.

ebamugavalt. Mõõda pikamaarada paiknevates teenindusobjektides kasutatakse ka infomärke (vt pilt), mis paluvad sisenemisel jätta määrdunud jalanõud välja.

2.4. VESI JA TOIT

Nagu mis tahes füüsiliste tegevuste korral on ka matkates vaja tarbida palju vedelikku. Matkajal tekib teel olles vajadus täita oma veepudeleid. Seda teevad nad kas ööbimiskohas või ostavad poest veepudeli või veel parem – täidavad oma pudeli selleks mõeldud veepumpade, allikate jms juures. Kui matkaraja läheduses on sellised kohad vee hankimiseks, peaks neile viitama, mõeldes eelnevalt läbi, kas nad on mugavalt ligipääsetavad.

Matkajatele on iseloomulik täisväärtsliku hommiku- ja õhtusöögi söömine, kuid päeval suupistetega, näiteks teraviljabatoonide, pähklite või kuivatatud puuviljadega piirdumine. Pikamaamatkaraja ääres asuvates kauplustes tuleks tagada selliste toodete kättesaadavus. See sihtrühm

võiks soetada ka kergelt kaasavõetavaid ja vastavalt pakendatud kohalikke delikatesse, näiteks kohalikke pirukaid, suitsukala jms. Matkajaid võiks teavitada sellistest kaupadest, nende päritolust ja ainulaadsusest. Seda saab teha nii lugude jutustamise abil kui ka paigutades piirkonnale iseloomulikke tooteid koos nende toodete lühikirjeldusega

spetsiaalsele riiulile. Võib mõelda ka degusteerimise võimalusele.

Matkajad, kes matkavad mõned päevad, või lastega pered, eelistavad puhata kohalikus kohvikus lõunatades või valivad ööbimiskoha pakutava lõunasöögikarbi, et einestada mõnes ilusas piknikukohas.

Matkajatel võivad olla erilised toiduga seotud nõudmised. Kõige sagedamini

eelistatakse tervislikku toitu. Toit ei tohi olla „raske“, see peab andma energiat. Hommikusöögiks sobivad hästi pudrud, rõhku pannakse süsivesikutele. Öhtusöögis peaks olema rohkem valku, mis aitab kehal taastuda.

Mõned toiduallergiad võivad olla põhjuseks oma tervise ja heaolu eest muretsemiseks ja seda eriti kohalike

Matkajasõbralik kauplus Eestis

Kuivatatud kala pakendi näide Eestis

toitude maitsemisel. Sel põhjusel on arusaadav, et ka maaturismiettevõtted, kes pakuvad toiduaineid lõpptarbijatele või toitlustusteenuseid, peavad jälgima, et oleks märgitud, milliseid allergeene toit sisaldab. Menüüdes või mujal tuleks enne toidu serveerimist kirjalikult näidata võimalikku allergiat põhjustavad koostisosad.

- Kohustuslik on näidata andmeid mis tahes koostisosa kohta või töötlemisel kasutatud abivahendi kohta, mis põhjustab allergiaid või talumatust ja mida kasutatakse toiduaine tootmise või valmistamise käigus ning mida muudetud kujul sisaldab ka valmis toiduaine.

SOOVITATAV KAASAVÕETAVA LÕUNASÖÖGIKARBI SISU TÄISKASVANULE:

- Võileib (täisteraleib, või, juust, sink või suitsuvorst, aedviljad);
- Keedumuna;
- Pestud ja kooritud aedviljad, näiteks porgandid või kurgid;

- Pestud puuvili (banaan/õun/pirn) või puuviljasalat;
- Šokolaadibatoon;
- 0,5 l gaseerimata vee pudel;
- 0.25 l mahlapakk.

- Allergeenide viidetes tuleb kasutada sõna „sisaldab“, millele järgneb lisas (vt allpool) loetletud aine või toote nimetus.
- Allergeenide nimetusi pole vaja, kui toote nimetus viitab selgelt vastavale allergeenile (näiteks munad, pähkliid jms).

Allergeenid (lühendatud nimekirii) vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1169/2011, 25. oktoober 2011, kus käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele, lisa 2:

1. Gluteeni sisaldavad teraviljad (s.o nisu, rukis, oder, kaer, speltanisu, kamut või nende hübriidliinid) ja neist valmistatud tooted.

---

2. Koorikloomad ja neist valmistatud tooted.

---

3. Munad ja neist valmistatud tooted.

---

4. Kala ja sellest valmistatud tooted.

---

5. Maapähklid ja neist valmistatud tooted.

---

6. Sojaoad ja neist valmistatud tooted.

---

7. Piim ja sellest valmistatud tooted (sealhulgas laktoos).

---

8. Pähkliid, nimelt: mandlid (*Amygdalus communis* L.), sarapuupähklid (*Corylus avellana*), Kreeka pähkliid (*Juglans regia*), India pähkliid ehk kašupähklid (*Anacardium occidentale*), pekanipähklid (*Carya illinoensis* (Wangenh.) K. Koch), Brasiilia pähkliid ehk parapähklid (*Bertholletia excelsa*), pistaatsiapähklid (*Pistacia vera*), makadaamiapähklid (*Macadamia ternifolia*) ja neist valmistatud tooted.

---

9. Seller ja sellest valmistatud tooted.

---

10. Sinep ja sellest valmistatud tooted.

---

11. Seesamiseemned ja neist valmistatud tooted.

---

12. Vääveldioksiidid ja sulfitid kontsentratsiooniga üle 10 mg/kg või 10 mg/l arvatuna SO₂ üldsisaldusena toodete suhtes, mis on tarvitusvalmis või mis muudetakse tarvitusvalmiks tootja juhendi kohaselt.

---

13. Lupiin ja sellest valmistatud tooted.

---

14. Molluskid ja neist valmistatud tooted.

Arvestada tuleb sellega, et mõnikord võib matkaja soovida ööbimispaigast lahkuda võimalikult vara, et jõuaks päeva jooksul läbida vahemaa kuni järgmise valitud majutuskohani. Seejuures pakuvad varajased hommikud ilusaid päikesetõuse fotode jaoks. Öömajade pererahvas peaks olema paindlik hommikusöögi pakkumise aja osas. Menüü planeerimisel on soovitatav valida kohalikke tooraineid. Loomulikult ei tuleks liialdada ja külalisele tuleks pakkuda valikuvõimalust või selgitada tema soovid välja eelmisel õhtul.

Hea on pidada meeles, et matkajaid rõõmustab alati hea kohv, jäätis kuuma suvepäeval, külm mulliga jook või õlleklaas. See on matkaja jaoks nagu teenitud autasu läbitud kilomeetrite eest. Näiteks mereranda mööda matkates peaksid matkajad teadma, kust saab eelpool nimetatut soetada, sest matkaja ei märka alati, et luidete taga on kohvik või pood. Selline kerge tahvel või muu sarnane teisaldatav viide või lihtne teabetahvel on täiesti piisav selleks, et turist teaks, kust ta peab ära pöörama.

2.5. VEO- JA TRANSPORDI-TEENUSED

Matkajate vedu

Erinevatel põhjustel, näiteks halvad ilmastikuolud, keeruline matkarajalõik, vähene aeg, väsimus jms, võivad matkajad soovida veeteenust, mis tähendab matkaja viimist punktist A punkti B. Samuti võivad veeteenused olla vajalikud, kui konkreetse päeva raja lõpp-punktis puuduvad ööbimisvõimalused või klienti on vaja toimetada ühistranspordipeatusest ööbimiskohta või teekonna alguspunkti.

Kõige sagedamini pakuvad seda teenust ööbimiskohad, toimetades hommikusöögi järel või muul kliendi soovitud ajal matkajad nende valitud sihtkohta eelnevalt määratud lisatasu eest. Tavaliselt osutatakse seda teenust sõiduautoga, kuid see sõltub klientide arvust ning on ettevõtteid, kes pakuvad veeteenust ka suurematele rühmadele. Selle teenuse osutamisel on väga oluline järgida kliendiga eelnevalt kokku lepitud ajagraafikut, sest sageli on matkajate ajaplaan pikamaa jalgsimatkaale suundudes väga täpselt tehtud ja viivitus võib seda negatiivselt mõjutada.

Pagasivedu

Pagasivedu ehk pagasiveoteenus on väga nõutud teenus pikamaamatkajate jaoks, sest kõik matkajad ei ole valmis kogu oma nädalaks või mitmeks nädalaks või isegi kuuks mõeldud varustust kandma iga päev seljas. Eriti nõutud on pagasivedu välismaa reisikorraldajate korraldatud matkade puhul

Teabetahvli näide, et matkaja teaks, kus on võimalik teenust saada

Matkajate teenitud tasu läbitud kilomeetrite eest – kohvipaus kohvikus.

nii rühmadele kui ka individuaalturistidele. Sellise veoteenuse pakkumine võib olla määravaks kas reisikorraldaja otsustab lülitada konkreetse majutusasutuse või terve teekonna oma pakkumisse.

Pagasiveo korraldamisel on oluline selgitada välja, kas reisikorraldaja tähistab oma klientide pagasi kliendi nime ja telefoninumbri. Kliendi nimi on oluline selleks, et pagasi toomisel teaks majutuskoha töötaja, millisesse tuppa tuleb pagas paigutada. Vastasel korral tuleb pagasit hoida vastuvõtus, et klient tunneks ise oma pagasi ära. Kliendi telefoninumber on oluline juhul, kui näiteks pagas on toodud ning on juba hiline õhtu, kuid klient pole saabunud. Sellisel juhul on hea, kui on võimalus kliendile helistada ja selgitada välja, kas temaga on kõik korras ning kas ta on saabumas.

Oluline on järgida kliendi või tellimust esitanud reisikorraldaja etteantud aega, mis kell peab pagas olema sihtpunktis. Kõige sagedamini on selleks aeg, mil klient ise saabub sihtpunkti, sest tema jaoks võib olla oluline riiete vahetamine jms.

Veoteenuse tellimuse vastuvõtmisel tuleks küsida ka selle majutusasutuse, kuhu pagas tuleb toimetada, kontaktisiku telefoninumbrit, sest võib juhtuda, et pagasi toomisel sihtpunkti on konkreetse majutusasutuse uksed suletud või vastuvõtus pole kedagi. Sellistel juhtudel on ootamise vältimiseks hea helistada konkreetsele esindajale ja leppida kokku edasine tegevus.

Samuti tuleb arvestada seda, et võivad esineda olukorrad, mil koos pagasiga tuleb transportida ka matkajat. Näiteks võib see juhtuda siis, kui matkaja on saanud vigastada ega suuda matka jätkata.

Veohinna moodustab mõlemal eelpool kirjeldatud juhul nii kütus kui ka konkreetse teenuse osutamiseks kuluv aeg. Võimalik on määrata konkreetne kilomeetrihind, arvestades selle sisse ka tagasitee. Samuti on võimalik määrata konkreetne hind transfeeriteenusele kindlas raadiuses, näiteks 20 km, 50 km jne. Oluline on see, et hinna suhtes tuleb kokku leppida enne teenuse osutamist.

2.6. ELEKTRISEADMETE LAADIMINE

Matkajate jaoks on väga oluline võimalus laadida mobiiltelefone ja navigatsiooni- või fotoseadmeid. Matkale suundudes tekib aeg-ajalt võimalus ja soov WiFi võrku minna. Ööbimiskoht on koht, kus tavaliselt laetakse vajalikke elektriseadmeid. Matkajad võivad otsida vaba juurdepääsu WiFi-le turismiinfokeskustes, kohvikutes ja mujal. On soovitatav, et tasuta WiFi kättesaadavus oleks esitatud hästi nähtavas kohas. Võimalus WiFi kasutamiseks, eriti välismaalt pärit matkajatele, võib olla põhjus pikemaks peatumiseks konkreetse kohas.

Oluline on, et kõikide külaliste elektriseadmete laadimiseks (tuleb arvestada, et ühel külalisel võib olla vajadus laadida mitut elektriseadet – mobiiltelefon, GPS-seade, fotoaparaat, jms) oleks piisav pistikute arv. Võimalik, et suvehooajal tuleb mõelda ka pikendusjuhtme või jagajate kasutamisele, et külalised tunneksid end rahulolevana ning saaksid jätkata oma elektriseadmete kasutamist.

Tuleb pidada meeles, et reisijatel võib olla vajadus soetada mõne seadme jaoks patareisid, mida ta läheb otsima kohalikku poodi.

2.7. OHUTUS

Jalgsimatkajad on need, kes teiste reisijate rühmadega võrreldes suunduvad kõige enam matkale üksinda. Nagu eelpool kirjeldatud, suunduvad ühepäevastele matkadele ka naised. Sellepärast on selle sihtrühma jaoks oluline nii füüsiline kui ka oma pagasi turvalisus.

Kui on vaja läbida eraomandis olevat ala ning puuduvad viited selle kohta, kuidas seda teha, ei tunne matkaja end turvaliselt. Ta ei tea, kas tohib sinna minna ja millised võivad olla selle tagajärjed. Sellepärast on soovitatav viide, et matkajad tohivad siin liikuda mööda etteantud rada. Juhul, kui ei soovita, et matkajad käiksid eraomandist läbi, tuleks viidata kuidas saab teekonda jätkata eraomandist mööda minnes.

Maapiirkondades puutuvad matkajad sageli kokku vabalt liikuvate koertega. See võib olla väga ebameeldiv ka juhul, kui loom ei ole agressiivne. Matkaraja

Eraomandile viitav märk, millest tohivad edasi minna matkale suundujad

WiFi kättesaadavusele viitav info vaatetorni juures Lätis

lähedal tegutsedes palume veenduda selles, et teie koer ei pääse välja omandi ümber olevast aiast ning ei liiguks vabalt ringi ehmatades matkajaid. Ka juhul, kui võtate enda juures vastu matkajaid ning teil on suur või väike koer, palume alale sissepääsu juurde paigutada infomärk, mis viitab sellele, et siin on koer, et matkajad oleksid juba eelnevalt teavitatud.

Samuti ei meeldi sellele sihtrühmale käia mööda sõidutee äärt ning see pole ka turvaline. Jalakäijatele ei meeldi jagada teed ka rattasõitjatega, selliste lõikude olemasolu korral tuleks neid ette hoiatada. Väga hea, kui sellises olukorras saab reisijale pakkuda alternatiive nagu ühistranspordi- või veoteenust.

Eesti ja Läti looduses liikudes tuleb olla ettevaatlik madude, puukide, sääskede ja mürgiste taimede suhtes. Matkajaid

tuleb hoiatada ja teavitada nii sellest, kus on võimalik soetada sääsevastaseid vahendeid, kui ka sellest, kuidas toimida näiteks puugi või mao hammustuse korral. Liikudes mööda randa paljajalu, tuleb hoiatada võimalusest astuda väljauhutud kaladele.

Mitmel pool Eesti rannikul on karjatamist vajavaid rannakarjamaid, seetõttu võib rannaniitudel kohata Šoti mägiveiseid.

Juhtub, et suure seljakotiga matkaja peab mõne objekti külastamisel jätma koti garderoobi või kassa juurde, sest väljapanekuruumidesse ei ole kottidega lubatud siseneda. Sellisel juhul tuleb aru saada, et suures seljakotis asub kogu selle inimese elu ning ta peab tundma end koti mahajätmise suhtes täiesti turvaliselt. Kõige parem, kui selleks on mõeldud erilised lukustatavad kapid.

Vabalt ringi liikuv koer, kes hirmutab matkajaid

Samuti tuleb aru saada sellest, et kott võib olla määrdunud. Matkaja ei peaks tundma end sellega seoses halvasti, vaid tuleb näidata mõistvat suhtumist.

2.8. ÜHISTRANSPOORT

Selle sihtrühma jaoks on oluline ühistransport valitud raja alguses ja lõpus, samuti juhul, kui erinevatel põhjustel otsustatakse matk katkestada. Lühematel (ühe või mõne päeva pikkuste) lõikudel matkajad saavad sageli valitud raja alguspunkti autoga, aga raja sihtpunktist pöörduvad oma auto juurde tagasi ühistranspordiga. Infomaterjalides oleks soovitatav näidata võimalikke autoparklaid ja võimalikku ühendust ühistranspordiga, internetilehe aadressi ja/või telefoninumbrit, kuhu helistades on võimalik selgitada välja ühistranspordi liikumise aeg.

Kui raja algus on ühistranspordist kaugel, on majutusasutuse pererahval võimalus pakkuda kliendile peatusest toomist või peatusse viimist. Samuti võib talle matka alguspunkti järele sõitmisega saavutada seda, et klient jääb sellesse ööbimiskohta veel üheks ööks.

2.9. MUUD VAJADUSED

Mitu päeva mööda mere äärt kõndides kõndides võib see muutuda üksluiseks, sellepärast võiks mõelda sellele, kuidas muuta see huvitavamaks ja kuidas suunata matkaja rannajoonelt ära, et üksluiset vaatepilti muuta. Teisest riigist tulnud matkajat huvitavad vaatamisväärsused (looduslikud ja kultuuriajaloolised), see on võimalus muuta matkakogemust kütkestavamaks.

Rajale võiks luua puhkekohti, kus matkaja saab nautida vaikust ja loodushääli (mere ja mändide kohinat, linnulaulu). Soovitatav on valida kauneid vaatekohti ja teha sinna pinke istumiseks.

Vaatekoht

Matkajatel võib teel olles alati juhtuda mõni äpardus või olukord, milleks ta pole ette valmistunud. Võib juhtuda, et päikese ja tuule käes põleb nägu ära, siis on tarvis päikesekreemi. Mõnikord on vajalik meditsiiniabi või apteeki, et osta ravimeid. On hea, kui esmaabivahendid on saadaval ka majutusasutuses.

Pikkade vahemaade läbimisel juhtub, et varustus läheb katki. Siis otsitakse võimalusi selle parandamiseks või mõnikord isegi uue ostmiseks. Selliseid kohti väljaspool suuri linnasid on soovitatav näidata ka raja trükistes või muudes infoväljaannetes. Kauplused, mis pakuvad matkajaile tarvilikke kaupsid, võiksid mõelda sellele, kuidas seda teavet viia potentsiaalse ostjani.

Üksluiseks muutuv vaade, kui seda nautida mitu päeva

3.

UUE PIKAMAAMATKA TEENUSE KUJUNDAMINE

Pikamaamatkarada soodustab ka selle ümbruses olevate ettevõtete arengut ning võib soodustada uute ettevõtete ning teenuste tekkimist. Kvaliteetselt välja töötatud rada, mille kohta on tehtud professionaalne turundus ja reklaam, muutub omamoodi piirkonna magnetiks, et ka teised kohaliku mastaabiga teenused ja tooted selle ümber saaksid

areneda. Selleks, et pikamaamatkarada või selle osa saaks pakkuda äritootena, on tarvis kolme põhiteenust:

- Majutuskohiti;
- Toitlustusteenuseid;
- Inimeste- ja pagasivedu.

3.1. MATKARAJA KUJUNDAMIST MÕJUTAVAD TURISMITRENDID

Turismoote pakkumise planeerimisel matkaraja ümbruses on soovitatav arvestada aktuaalsete turismitrendidega. Euroopa komisjoni andmetel on ca 40%-l Euroopat külastavate turistide motivatsiooniks, sellepärast on kultuuripakkumise tähtsus oluline ka

pikamaamatkaradade planeerimisel. Tuleb rõhutada, et eduka turismoote põhitingimus on tasakaalu jälgimine looduse ja kultuuripakkumise vahel. Ranniku matkaraja kontekstis esindab matkarada looduse komponenti, matkaraja ümbruses tegutsevad kaasatud osapooled täiendavad seda kultuuritoote (kultuuriajalugu, traditsioonid, sh pärandkultuur nagu keel ja kombed jm) pakkumisega. Eriti tuleb rõhutada kohaliku toidu pakkumisi, mis moodustavad osa piirkonna elamusest ning on maaturismi lahutamatu osa ja mida soovivad nautida mitmed käesolevas käsiraamatus kirjeldatud sihtrühmad. Aktuaalsete trendidega jätkates peab mainima suurima majutuskohade broneerimise platvormi *Booking.com* meeskonna uurimust, mille käigus avastati,

et kaht reisijat viiest huvitab heaolu- (*wellbeing*) turism ning ca 48% matkajaid soovib puhkusel mõelda läbi oma elu valikud. Selle sihtrühma esindajate jaoks võiksid aktuaalsed olla saunarituaalid, enda tundmaõppimine kohalike traditsioonide kaudu, söögimenüü, mille moodustavad kohalikud mahekasvatatud ja looduslikud toorained, ning võimalik, et külalistele tuleb pakkuda ka võimalust nende toitumise valmistamisest osa võtta.

Matkale suunduvad reisijad kasutavad tihti täiendavaid aktiivse puhkuse pakkumisi. Seega tuleb kujundada pakkumisi, milles lisaks mereäärt mööda kõndimisele on ka muid vabas õhus toimuvaid tegevusi. Näiteks võib tuua rattamatkasid, mis hõlmavad mõnda kohalikku talu või kultuuriajaloo objekti, paadisõite koos kaluritega või matkasid merekajakidega, väljasõite mõnele laiule või saarele.

Mõnda matkaraja lõiku võib matkajatele tutvustada hoopis mere poolt või autoga autojuht-giidi saatel, eriti kui see on vähem maastikuline, eelmiste päevadega sarnane või kui matkajad on lihtsalt väsinud.

Oluline on tundmaõppimise protsess, sellepärast on igati asjakohane trükitud materjal ümbruskonna floora ja fauna kohta. Hinnatakse ka rajal paiknevaid infostende teabega lähiümbruses elavatest loomadest, looduses kohatavatest taimedest. Infostendid võivad kajastada ka Läänemere ja Liivi lahe looma- ja taimeriiki. Samuti on endiselt aktuaalne nõudlus isikliku suhtumise, turismitoote autentsuse järele.

3.2. MATKARAJA KVALITEET

Infosilt, mis teavitab, et ratastega ja jalgsi matkajad on oodatud kohvikut külastama

Jalgsimatkaja on kõige suuremas kontaktis kohaga, kus ta asub. Kui talle midagi ei meeldi, ei saa ta istuda sealsamas kõrval olevasse autosse ja minema sõita. Neid reisijaid võib pidada maailma suhtes kõige avatumateks ja kõige kaitsetumateks. Sellepärast on tunne, et *mind siin oodatakse ja minust siin saadakse aru*, nende reisijate jaoks eriti oluline. Seda tunnet loob visuaalne teave – infostendid, viited, sildid, vastavad teabematerjalid, temaatilised raamatud, nendele reisijatele mõeldud kaubavalik kauplustes, samuti teadlikud ja vastutulelikud kohalikud inimesed.

Paljudes riikides, kus matkamine on populaarne, kasutatakse kleebeiseid „Hikers Friendly” (matkajasõbralik). Mõnikord on need kleebeised osa kvaliteediprogrammist ning neid saavad vaid kohad, mis vastavad kõikidele programmi kriteeriumitele (igas kohas on programmid ja nimetatud kriteeriumid veidi erinevad). See võib olla

Kohvik nimega "Hikers Rest"
(puhkekoht matkajatele)

vastutava turismiorganisatsiooni loodud märk ning selle kleebise kasutamine on ettevõtja vaba valik, mõnikord on see ettevõtjate endi ühine algatus.

Selline kleebis/märk on tõhus viis konkreetsele sihtrühmale teada anda, et nad on oodatud. Seda tüüpi märgid on äratuntavad kogu maailmas ning neid nähes on matkajal kohe selge, et siin saadakse aru tema vajadustest ning leidub mõni mõttekaaslane väärtuslikuks mõttevahetuseks.

Mõnedes kohtades kasutatakse kleebiseid „Hiker & biker friendly“ (jalgsi- ja rattamatkajasõbralik), mis võib olla praktilisem lähenemine, kui läheduses on ka rattarajad. Selleks, et kujundada ja turundada Ranniku matkarada eduka turismitootena, peavad kaasatud ja huvitatud rühmad töötama sarnastel külalislahkuse

kvaliteedi põhimõtetel. Näiteks www.hochkoenig.at defineerib väga täpselt, mida oodatakse majutusasutuselt selleks, et saada „Hikers' friendly“ kvaliteedimärk:

- matkaraja temaatika peab kajastuma ettevõtja reklaammaterjalides;
- nähtavale kohale peab olema asetatud täisväärtuslik teave matkaraja ja selle läheduses saadavate teenuste kohta;
- iga päev tuleb nähtavasse kohta panna välja ilmaprognosis;
- peab sisse seadma kuivastusruumi saabaste ja riiete jaoks;
- peab olema koht, kus on võimalus määrdunud saapaid pesta;
- tuleb pakkuda puhkeruumi (hommikusöögiruum, veranda, lugemisruum jms);
- peab olema valmidus rentida vajalikku inventari või korraldada selle rentimist – päevakotid, lapse kandmise kott, kepid, vihmakiled jms;
- peab olema võimalus ööbida ainult üks öö ja broneerida tuba viimasel hetkel;
- inventari rentimisel peavad pererahval olema veenvad teadmised selle inventari kohta ning sellest, kuidas seda lähiümbruses kasutada;
- kohalikud tuurid: info ja kaardid kohalike teekondade kohta, temaatilised tuurid giidi juhtimisel (näiteks kohalike toidutootjate või käsitöömestrite juurde);
- mitmekesine ja tervislik hommikusöök (teraviljahelvestega, puuviljadega, täisteraleivaga jne);
- hommikusöök on saadaval juba alates kella 7-st ning seda on võimalik võtta ka kaasa;

- saadaval on apteek sidemete, kreemidega väsinud jalgade jaoks, plaastritega;

- vajadusel tuleb pakkuda abi järgmiste öömajade või muude teenuste broneerimisel, samuti ühistranspordini jõudmisel;

- pesupesemisteenus;

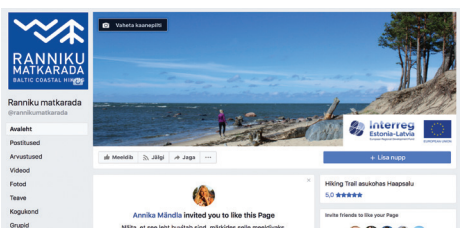
- saunad, massaažid.

Nimetatud kriteeriumid võiksid olla eeskujuks ka ettevõtjatele ja/või turismiorganisatsioonidele, sh turismiinfokeskustele Ranniku matkaraja ümbruses.

3.3. RAJA TURUNDUS JA KOMMUNIKATSIOON

Selleks, et rajast kujuneks atraktiivne ja äratuntav turismitoode, on vajalik kõikide osapoolte koostöö ja ühine tegevus turundustegevuste elluviimisel kogu raja pikkuses.

On oluline, et ettevõtjad, turismiinfokeskused ja teised kaasatud osapooled kasutaksid oma materjalides raja logo ja esitaksid põhiteavet raja kohta, samuti viidet selle kohta, kust on võimalik leida laiemat teavet teekonna kohta (raja koduleht, sotsiaalmeedia jms).

3.3.1. SOTSIAALMEEDIA

Praegu moodustab aktiivseima ja suurima rühma turiste põlvkond, kes on aktiivne digikeskkonnas. Sellepärast on väga oluline raja turundus internetis, eriti sotsiaalmeedias. Seda põlvkonda kõnetab rohkem visuaalne teave kui tekst, seepärast on väga olulised fotod ja videod, samuti võivad need olla ka infograafikud, animatsioonid jne. Olulised on nii kujundlikud rajalõikude fotod kui ka matkajate tegevuste kajastus, samuti fotod raja hooldamise ja heakorrastamise protsessist, mis annavad potentsiaalsele külastajale veendumuse, et konkreetset rada hooldatakse.

Üks parimaid matkaraja või mis tahes toote turundusviise on kasutajate endi loodud sisu, loomulikult, kui nad on toote või teenusega rahul. Selleks, et matkajad ise oleksid raja turundajad ja looksid positiivset sisu eriti välisreisijate kontekstis, tuleb tagada tasuta internetiühendus. Kui emotsioonid seoses kogetuga on veel erksad, siis saavad matkajad neid sotsiaalmeedias jagada.

Teemaviite kasutamine (ingl hashtag)

Teemaviite kasutamine on lihtne viis, mis aitab inimesel orienteeruda laias sotsiaalmeedias ning leida teda huvitavaid uudiseid. Näiteks on matkamise kontekstis juba laialt levinud kasulikud teemaviited: #hiking; #hikingadventure; #outdoor; #sunset.

Ranniku matkaraja uudiste korral kasutatavaid teemaviiteid võiks olla kaks: *#jūrtaka*; *#balticcoastalhiking*; *#rannikumatkarada*, mida tuleks kasutada kõikide kaasatud poolte (ettevõtete, turismiinfokeskuste, omavalitsuste jms) matkarajaga seotud uudiste juures.

3.3.2. KOGEMUSLOOD

Raja turunduses on olulised matkajate kogemuslood. Aktiivse puhkuse harrastajad teevad oma valikud pigem sotsiaalmeedias, blogides ja foorumites avaldatud mõttekaaslaste soovitudest, ehk nn „suust suhu“ reklaamist lähtuvalt, kui tavapärastele reklaamidele toetudes. Oluline on kaasata inimesi (blogide kirjutajaid, arvamusiidreid ja mõjuisikuid), kes suudavad kujundada kogemusele tuginevalt raja ja sellega seotud konkreetse teenuse avalikke suhteid.

Tuleb meeles pidada, et raja tervikmulje loob iga kogetud nüanss, sest matkaja saab igal hetkel panna teavet (negatiivset või positiivset) sotsiaalmeediasse.

3.3.3. KOHALIK KOGUKOND

Oluline on kohalike inimeste informeeritus ning kaasamine raja loomisesse ja ülalpidamisse. Nii muutub kohalik inimene nii raja mitteformaalseks järelevaatajaks kui ka selle saadikuks. Näiteks kohaliku kogukonna (sh ettevõtjate) kokkuviiamiseks võib korraldada talguid, tutvumismatkasid ja muid tegevusi, mis on ühtlasi avalikkuse kõnetamise võimalus. Elluviidud tegevusi tuleb kajastada sotsiaalmeedias (ja olemasolu korral ka kodulehel), kus need saavad kõnetada potentsiaalseid matkajaid, sest sageli soovivad nad olla protsessi osaks.

Oluline on kohalike ettevõtjate osalemine matkaraja ülalpidamises pikemas perspektiivis, sest see pakub nii lisandväärtust kui võimalusi oma ettevõtluse nišši arendada. Näiteks on võimalik rajada ettevõtete juurde kepikõnniradasid, mida kliendid saavad läbida nii giidi saatel kui ka väljatöötatud kaartide alusel.

3.3.4. VISUAALNE IDENTITEET

Kui kohalikel huvitatud osapooltel õnnestub ühiselt luua atraktiivne turismipakkumine, oleks soovitatav leppida kokku ka ühise reklaammaterjali kujundamises, mis hõlmaks ka visuaalset identiteeti selle materjali äratuntavuse suurendamiseks. Selleks, et väljatöötatud pakkumised jõuaksid sihtrühmani, on oluline teha koostööd ning teavitada oma toodetest ja teenustest kohalikke turismiinfokeskusi, sihtkoha kodulehtede ja sotsiaalvõrgustike kontode haldajaid, otsida koostööpartnereid e-keskkonnas, turismimessidel, laatadel ja kogemuse vahetamisega seotud õppereiside käigus jms.

4.

KUIDAS PANNAKSE KOKKU ORGANISEERITUD JALGSIMATKASID

Organiseeritud matkad muutuvad reisimis- ja puhketavana aina populaarsemaks. Selliseid matkasi korraldavad nii reisikorraldajad kui ka erinevad vabaõhutegevuste või aktiivse puhkuse tegevustega seotud organisatsioonid.

Reisi formaadid on erinevad ning on täpselt suunatud iga ettevõtte klientidele. On kliendid, kes reisivad väga säästlikult – nad öövivad enamasti kámpingutes või kaasavõetud telkides ning nende siht on matkaraskuste ületamine ja meeskonnavaim. Sagedamini kasutatakse siiski reisipakette, kus lisaks matkale pakutakse ka piirkonna tundmaõppimise

Värskelt küpsetatud lõhe

ja nautimise tooteid. Paketti kaasatakse nii kohalikke vaatamisväärsusi kui ka kohaliku toidu ja jookide degusteerimisi, samuti saunasid ja massaaže ning muid

tegevusi – rattasõidud, paadisõidud jms. Pärast teekonna läbimist võivad matkajad soovida süüa vabas õhus lõkkel keedetud suppi, perenaise küpsetatud pannkooke kodus valmistatud moosiga ja teisi, iseäranis sellele kohale iseloomulikke toite.

Näide kohalike toodete maitsmisest

Pudru keetmine kohalikust toorainest

4.1. ORGANISEERITUD RÜHMAD

Rühma suurus on kõige sagedamini 8–16 inimest. Reisikorraldajad otsivad öömaju, kus samaväärsetesse tubadesse saab majutada sellise suurusega rühmasid. Eelnevalt broneeritakse

lõuna- ja õhtusöögikohad, soovi korral tellitakse kaasavõetavad lõunasöögikarbid või võimalikud muud seotud teenused. Ööbimiskohas vajavad sellised rühmad ruumi õhtuse koosolemise jaoks.

Kõige sagedamini saadab rühma auto, mis viib rühma ekskursioonidele ja õhtusöögikohtadesse, veab pagasi ühest öömajast teise. See on ka transporditugi juhuks, kui mõni rühmas osaleja ei saa või ei taha käia mõnda lõiku jalgsi. Rühmajuht on tavaliselt turismiettevõtte esindaja, kuid eraldi juhtudel kasutatakse kohalikke giide. Kui ettevõtte pakub selliseid matkasid regulaarselt, püütakse sageli leida enda esindaja vastavas riigis kohapeal, sest kohaliku inimese teadmised on siiski asendamatud.

TEMAATILISTE RÜHMAPAKKUMISTE NÄITED:

- kala suitsutamise demonstratsioon ja degusteerimine;
- ööbimiskohas räägivad ravimtaimede tundjad taimedest või toimub Eesti rahvariete tutvustamine;
- kohaliku (piirkondliku) toidu töötuba;
- Sõit paatidega taitute;
- folklooritraditsioonide tutvustamine;
- pealelõunane ekskursioon õllepruulikotta koos degusteerimisega.

Selliste reisiprogrammide jaoks on oluline luua võimalikult autentsem ettekujutus sihtkohast, seostades tegevusi kohaliku kultuuri, inimeste ja eluviisiga.

4.2. ORGANISEERITUD MATKAD INDIVIDUAALMATKAJATELE

(ingl self-guided tours)

Reisikorraldajad pakuvad individuaalmatkajatele reise, mida nad saavad teha ilma saatja või giidita (self-guided tours). See tähendab, et klient ostab valmis reisipaketi, kus kõik vajalikud teenused on juba eelnevalt broneeritud. Samuti saab klient just reisi (Ranniku matkaraja puhul matka) kirjelduse päevade ja kellaegade lõikes alates

saabumisest sihtpunkti kuni lahkumiseni.

Hetkel on suurim nõudlus 7–14 päeva kestvate matkade või 1–2 päeva pikkuste matkade järele, mis on pikema tootepakkumise, näiteks kolme Balti riigi külastust hõlmava automatka osa.

Teenused, mis on kindlasti sellisesse paketti lülitatud, on hommikusöögiga

Rothaarsteig
Valid: from April to October

Rothaarsteig – the peak of exhilara
6 days / 4 sections
Starting point: Brilon
Finishing point: Oberhundem
Distance: 95 km

5 nights / B&B
from € 299,- per person

Select a product →

Package includes:

- 4 nights B&B in a double room
- Packed lunch on each hiking day
- Luggage transfer to each next overnight stay
- Hiking map with detailed tour description
- Spa tax

Rothaarsteig
Serviceteam
57392 Schmallenberg

Tel: +49.1805.154555
[E-Mail](#)
[Back to home](#)

Further information
Overnight stays in accredited Rothaarsteig quality accommodation
Single supplement: € 8 per night

Individaalpaketi pakkumise näide lehelt www.top-trails-of-germany.de

öömaja, pagasivedu, võimalik ka reisijavedu lennujaamast ja lennujaama. Lisaks eelpool nimetatutele saaksid olla ka muud teenused, näiteks õhtusöök, paadisõit mõnele turismiobjektile, kohaliku põllumajandustalu külustus, degusteerimised jms.

Näiteks pildil kujutatud kuuapäevane pakett sisaldab nelja ööd B&B-tüüpi öömajas, kaasavõetavaid lõunasööke, pagasivedu, matkakaarti matka üksikasjaliku kirjeldusega. Samuti viidatakse sellele, et kõik pakkumises kaasatud öömajad on saanud teatud kvaliteedimärgi.

Teenuseid, mida välismaa reisikorraldajad oma individuaalmatkajate pakettidesse lülitavad, soovivad neile Eesti reisikorraldajad või sihtkoha

turismiorganisatsioonid. Selleks, et konkreetne öömaja tunduks operaatori jaoks pakkumisse lülitamiseks sobiv, peab see suutma pakkuda pagasivedu, toitlustamisteenust kas öömajas kohapeal või muus kohas läheduses ning olema eelnevalt broneeritav. Samuti valitakse selliste reisipakettide koostamisel sama või sarnase taseme ja kvaliteediga öömaju kogu reisi pikkuses.

Matkalõigud, mida operaatorid sellistesse pakettidesse kaasavad, on kõige sagedamini võrdlemisi kerged ning ohutud.

5. | KOKKUVÕTE MATKAJATE VAJADUSTEST

Käsiraamatu lõpus teeme kokkuvõtte matkajate vajadustest.

PÕHIVAJADUSED:

- Teave raja kohta;
- Toidu ja joogi saadavus (kohvikud, kauplused, joogiveekohad, hommiku- ja õhtusöök);

- Öömaja;
- Pesemisvõimalus;
- Kuivad (kuivatatud) riided;
- Tasuta juhtmevaba internet;

ÜKSIKASJALIK TEAVE KONKREETSE MATKARAJA KOHTA:

- Matkaraja üldine kirjeldus;
- Matkaraja või selle lõigu „iva“ ehk omapära – eriline müügiargument (*unique selling point*);
- Üldine teave selle kohta, mis on/ei ole riigis konkreetsel alal lubatud, sõltuvalt looduskaitsest tulenevatest piirangutest (hooajalised kaitsealad jms);
- Matkaraja pikkus, kestvus ja raskusaste;
- Matkaraja algus- ja lõpp-punktid;
- Looduslikud takistused – jõgede suudmed, järsud kaldad, kivised lõigud, niisked kohad ja niidud, raskelt läbitavad või ohtlikud kohad;
- Kunstlikud takistused – sadamad, muulid, eraomand, tööstusettevõtted, millest tuleb ringiga mööda minna (ja kuidas mööda minna);
- Potentsiaalsed riskid (ohutus, putukad, puugid, merest välja uhutud võimalikud ohtlikud elemendid, mürgised taimed, mahajäetud sõjaväebaasid ja -objektid);
- Kättesaadavad teenused (öömajad, toitlustusasutused, pangaautomaadid, WiFi, mobiiltelefoni leviala või selle puudumine);

- Huvitavad loodus- ja kultuuriajaloo-objektid;
- Ühistranspordivõimalused ja matkaraja logistika
- Turismiinfo asukohad, kontaktid;
- Ühistranspordigraafik, liikluse kirjeldus;
- Teave sagedamini esinevate taime- ja loomaliikide kohta;
- Puhke-, pikniku- ja telkimiskohad.

MATKAJATE ORIENTEERUMINE:

- Viited looduses;
- Ühtne rajamärgistus kogu selle pikkuses;
- Infostendid kaartidega, kus on info vähemal ühes vöörkeeles;
- Kvaliteetsete kaartide saadavus;
- GPX-failide saadavus allalaadimiseks nutitelefoni või GPS seadmesse.

TEENUSED ÖÖBIMISKOHAS:

- Saadaval hommiku- ja õhtusöök. Teenuse pakkumise aeg on paindlik;
- Pakutakse lõunakarpe, eriti matkalõikudes, kus toitlustuskohad puuduvad. Võimalus oma toitu ise valmistada;
- Pakutakse pagasi ja reisijate transporti;
- Saadaval dušš/vann;
- Saadaval ruum või muud võimalused märgade riiete, telkide, magamiskottide vms kuivatamiseks;
- Saadaval pesumasin;
- Tasuta WiFi.

MUUD TEENUSED:

- Muud aktiivse puhkuse pakkumised, näiteks rattamatkad, paadisõidud, SUP-laudade rent jms;
- Võimalus õppida tundma kohalikke tavasid ja degusteerida kulinaarseid pakkumisi;
- Sauna- ja massaažiteenused;
- Tervislikud suupisted teele (energiabatoonid, rosinaid, pähklid, puuviljad jms).

PROJEKTIST

Eesti-Läti programmi Euroopa Regionaalarengu Fondi rahastatud projekti "Hiking Route Along the Baltic Sea Coastline in Latvia – Estonia" eesmärk on luua Balti riikide pikim matkarada mööda Läänemere rannikut Leedu piirist kuni Eesti põhjarannikuni. Läti ja Eesti läänerrannikule loodav matkarada saab olema ligikaudu 1200 km pikkune hõlmates Eestist Pärnumaad, Läänemaad, Saaremaad ja Hiiumaad.

Ranniku matkarada on Lätis tuntud kui Jūrtaka ehk mereäärne rada, mis kulgeb nii mööda liivast kui ka kivisemat rannaäärt, mööda mereäärseid metsasid ja kalurikülasid. Linna jõudes muutub matkarada tundmatuseni, Eestisse jõudes saab temast Ranniku matkarada, mis jätkab oma kulgemist põigates mere äärest nii metsa kui kadakaväljade ja mereäärsete niitude vahele.

Matkarada ulatub Läti ja Leedu piirist Tallinnani ja pakub Sulle võimalust koos kajakate, päikese ja tuulega mere ääres mõnusalt aega veeta. Rada viib Sind ka ööbimiskohtade juurde, kus nautida sooja toitu ja pehmet voodit. Alusta matkamist ja tule rajale kus iganes soovid ja lõpeta, kui jaks otsa saab, et siis varsti taas uue hooga tagasi tulla.

Tere tulemast Ranniku matkarajale!

Ranniku matkarada on matkarada kogupikkusega 1202 km (581 km Lätis ja 621 km Eestis), mis teeb sellest pikima matkaraja Balti riikides. Raja vahetus läheduses on enam kui 650 loodus- ja kultuuriajaloo objekti, mis on täiendavad tõmbetegurid matkajaile, et valida rada oma puhkuse sihtkohaks. Samuti on eesmärgiks pikendada piirkonnas viibimise aega ja jätta sinna rohkem raha. Samuti on Ranniku matkarada osa Euroopa pikimast matkarajast E9, mis algab Portugalis ning lõpeb Narvas, Eestis. Välismaa matkajaile on eriti veetlev fakt, et Ranniku matkarada kulgeb läbi kahe riigi.

RANNIKU MATKARADA ON SUUREPÄRASE TURISMIPOTENTSIAALIGA MATKARADA:

- Imelised päikeseloojangud;
- Peresõbralik – kerge käimine, lapse loominguilisuse väljendamine loodusmaterjalide abil, infrastruktuur lastele, madal meri, võimalus ujuda;

- Mitmekesised matkaraja lõigud – liivased, kivised, järskkaldad, metsarajad, rannaniidud, muulid;
- Hea infrastruktuur – vaatekohad, trepid, purded, pingid, vaateornid, piknikukohad, rannakohvikud;

Matkarada soodustab keskkonnale ja inimese tervisele sõbralikke tegevusi, pakkudes ühtlasi majanduslikke võimalusi kohalikele teenuseosutajatele. See

- Loodusväärtused – rada kulgeb läbi mitme kaitseala, peamiselt inimesest puutumata loodus, harvaesinevad ja kaitse all olevad taimed, loodusannid;
- Rahvusvaheline mõõde.

moodustab aluse, mille najal kujundada uusi turismiteenuseid. Samuti saab Ranniku matkarada lisandväärtuseks juba olemasolevatele turismiobjektidele ja -teenustele, mis asuvad raja läheduses.

Matkarada on hooajalise loomuga, ent võrreldes ujumisvõimalustega suviste puhkajatele on selle aktiivne periood pikem. Tulemusena saadakse rannapuhkuse hooaja pikendus. Matkarada on soovitatav läbida aprillist oktoobrini, ent talvel võivad ettevõtjad kaaluda teiste rajale sobivate teenuste pakkumist (nt suusatamine, räätSAMATKAD vm).

Selleks, et ettevõtjad saaksid paremini aru, milliseid teenuseid pakkuda potentsiaalsetele Ranniku matkarajal matkajatele, oleks soovitatav, et nad ise läbiksid lähimaid matkaraja lõike ja hindaksid kriitiliselt seda, mis on nendes

lõikudes puudu taristu seisukohalt, kas põhirajal on selgelt viidatud konkreetse teenuse osutamise kohale, samuti selleks, et saada ettekujutust matkarajast tervikuna ning klientide vastuvõtmisel täisväärtuslikumalt nende kogemust mõista.

RANNIKU MATKARAJA VISUAALNE IDENTITEET

Ranniku matkaraja jaoks on välja töötatud graafiline märk, mille alusel on seda võimalik ära tunda nii rajal liikudes kui ka turundusmaterjalides. Samuti on raja nimetus töötatud välja viies keeles:

inglise keeles (*Baltic Coastal Hiking*), läti keeles (*Jūrtaka*), saksa keeles (*Baltischer Küsten-Wanderweg*) ja vene keeles (*Тропа Балтийского взморья*).

Raja graafilise märgi saab ZIP-failina raster- ja vektorformaadis alla laadida aadressil: www.celotajs.lv/lv/c/prof/brands/#Jurtaka

Kuna Ranniku matkarada on osa Euroopa matkarajast E9, on selle reklaammaterjalides lubatud kasutada ka E9 märki.

Kõik Ranniku matkaraja ümbruses olevad turismiettevõtjad või muude teenuste pakkujad, kes soovivad levitada infot oma teenustest, on oodatud võtma ühendust ja saatma oma informatsiooni aadressile

esti@maaturism.ee või info@westestonia.ee. Kogu info Ranniku matkaraja kohta tehakse kättesaadavaks veebilehel coastalhiking.eu.

Veebilehel coastalhiking.eu on saadaval ka matkaraja ühe-päeva marsruudid, mida teenusepakkujad võivad levitada ja läbi selle suurendada nii oma ettevõtte kui ka matkaraja nähtavust. Samuti saab marsruute printida ja pakkuda potentsiaalsetele huvilistele.

Projekti raames töötatakse välja järgmised turundusmaterjalid:

- Reisijuht, kus ligi 1200 km pikkune Ranniku matkarada on jagatud 60 päeva kaupa 20-25 km pikkusteks päevamarsruutideks. Lisaks on ekstrana juures 3 marsruuti Lääne-Eesti saartele;
- Imago trükis, kus matkarada on jagatud kaheksaks osaks: Dižjüru, Mazjüru, Jurmala ja Riia, Vidzeme rannik, Pärnu ja Pärnumaa kalurikülad, Matsalu rahvuspark ja saared, Haapsalu ja rannarootsi külad ning Loode-Eesti pankrannik ja joad.

Trükis aitab matkajal paremini mõista millised on raja erinevad osad ja mida ta neist võiks eelistada.

- Reisikorraldajate manuaal, mis sisaldab 14 erinevat tuuri nii Eestis kui Lätis kestvusega 1-14 päeva.

Kõiki kes avaldavad matkaraja

VASTUTUSTUNDLIK MATKAMINE RANNIKUL

Põhjamaiselt hapra looduse koormustaluvus pole suur, seepärast tuleb kaitsta tema elustikku ja häirimatust, nii säilib ta ka meie järglastele. Kõiki õigusi ja kohustusi, mis inimest seob loodusega, nimetatakse kokkuvõtvalt igapäevaseks. Oma teenuste ettevalmistamisel tuleb arvestada nii igameheõigusega kui Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) vastava käitumisjuhendiga „Juhised looduses liikujale“, mille leiab:

www.loodusegakoos.ee

temaatilist teavet Facebook'is või muudes sotsiaalmeediakanalites ja suhtlusvõrkudes, kutsutakse kasutama teemaviiteid *@rannikumatkarada* või *#rannikumatkarada*.

Kõige olulisem on:

- Kasutada ühekordsid nõusid nii vähe kui võimalik;
  - Mitte endast maha jätta toidujäätke ja prügi;
  - Pese ennast ja nõusid kuival maal, see hoiab ära veekogu saastumise;
  - Tee laager selleks tähistatud kohta. Kui sellist paika läheduses pole, vali juba varem kasutuses olnu. Väldi sambliku- ja muid tundlike pinnaseid;
  - Tee tuld läbimõeldult ja pea meeles, et lõket teha ja telkida tohib vaid selleks ettevalmistatud ja tähistatud kohas. ära jätta lõket valveta. Lahkudes kustuta lõke korralikult, ära suitseta metsas.
-

Kus tohib telkida ja laagrisse jääda?

Kui viibitakse kaitsealal, tuleb arvestada sellega, et seal kehtib vastava ala kaitseeeskiri, mis määrab ära liikumispiirangud ja selle, kas üldse ja kus tohib telkida või lõket teha. Piiramata või tähistamata eramaal tohib telkida kuni üks ööpäev, kui omanik seda suuliselt ei keela. Telkimise korral tuleb hoiduda väljapoole elumaja arvestatavat nähtavus- ja kuuldekaugust. Kui eramaa on piiratud või tähistatud, siis ei tohi süüdata lõket või telkida maaomaniku või maavaldaja loata.

Kattega lõkkekoht RMK kodulehelt
www.loodusegakoos.ee

Kas rannas tohib teha lõket?

Eramaal võib lõket teha selleks ettenähtud kohas. Päästamet saab lõkke tegemisele panna lisapiirangud ja määrata tuleohtliku aja ja piirkonna, kus on keelatud tule tegemine väljapool selleks ettenähtud kohta. Kallasrajal ei ole lubatud telkida ja lõket teha.

Kuhu prügi visata?

Matkajad peavad kõik jäätmed, sealhulgas toidujäätmed, võtma endaga kaasa. Korduvkasutusega karpide ja kottide kasutamine vähendab matkal tekkivaid jäätmeid. Orgaanilised jäätmed (teekotikesed, kohvipaks, toidujäätmed) saab võimalusel viia suuremas asulas asuvasse prügikasti, asulates on ka taaraautomaadid. Alumiiniumi sisaldavaid pakendeid ega plastikut ei tohi põletada. Kasuta tualettpaperit säästlikult.

Kas koera võib matkale kaasa võtta?

Koeraga matkates tuleb silmas pidada, et loom ei häiriks linde ega loomi. Avalikes randades võib olla koeraga viibimine keelatud. Kindlasti võtke ühendust kas siis kohaliku turismiinfokeskuse või omavalitsuse esindajaga, et täpsustada piirkonnas kehtestatud reegleid. Ka treenitud koeraga (vm. koduloomaga) peab loodusmaastikel või matkaradadel liikumiseks kasutama alati jalutusrihma.